

„Ne“ savižudybei, „taip“ paliatyvosios slaugos stiprinimui!

Seimo narė M. A. Pavilionienė 2014-08-12 pateikė **Eutanazijos įstatymo projektą** (XIIP-2071), kuriuo norima įteisinti eutanaziją, t. y. sudaryti galimybę, kad sunkiai sergantis, fizinės bei dvasinės kančias patiriantis žmogus, padedamas medikų, galėtų nusizudyti. Lietuvoje šiuo metu eutanazija yra nelegali. Deja, sunkiai sergantys žmonės dažnai nesulaukia tinkamos ir reikalingos pagalbos. Norint padėti kenčiantiems žmonėms būtina sukurti stiprią ir veiksmingą paliatyvosios slaugos sistemą: užtikrinti, kad sunkiai sergantys ir seni žmonės galėtų lengvai pasinaudoti pagalba, kad paliatyvosios slaugos ligoninės ir kitos įstaigos ar organizacijos, teikiančios pagalbą sunkiai sergantiems ar seniems

žmonėms, gautų reikiamą finansavimą, siekti, kad Lietuvoje būtų prieinamos naujausios technologijos bei priemonės, palengvinančios ligų sukeltas kančias. Žvelgiant į kitų šalių, kur eutanazija yra legali, patirtį, kyta pagrįstas rūpestis, jog įteisinus eutanaziją Lietuvoje bus skiriama vis mažiau dėmesio paliatyviajai slaugai, o seni ir sunkiai sergantys ligoniai patirs spaudimą atlikti eutanaziją.

Įstatymais turėtume siekti ne atimti gyvybę, bet palengvinti kančias ir užtikrinti žmogaus teisę gyventi oriai iki paskutinės akimirkos!

Ar mums tikrai reikia lyties „keitimo“ įstatymų?!

Jau nuo 2003 m. galioja Civilinio kodekso 2.27 str. įtvirtinta nuostata dėl teisės pasikeisti lytį. Esama teisinio neapibrėžtumo situacija, kai nėra šių CK straipsnį įgyvendinančių teisės aktų, kelia nepagrįstus lūkesčius. Lietuvos piliečiams lyties keitimo operacijos gali būti atliktos užsienio valstybėse, ir siekiant sudaryti galimybes šiems asmenims

pasikeisti asmens dokumentus būtina reglamentuoti civilinės būklės aktų keitimo galimybes. Todėl suprantama tiek liberalų, tiek socialdemokratų vadovaujamos Teisingumo ministerijos iniciatyva parengti **Civilinės būklės aktų registravimo įstatymo projektą** (Nr. XIP-2017), kuriame būtų numatytas lyties pakeitimo registravimas pakeičiant gimimo įrašą. Seimo narys J. Razma pateikė pasiūlymą išbraukti iš šio įstatymo projekto straipsnį, kuriame numatytas lyties pakeitimo registravimas, siekiant, kad lyties keitimas nebūtų registruojamas tokiu pat paprastuoju būdu kaip vardo ar pavardės keitimas. Šis įstatymo projektas Seimo narių balsavimu svarstyme posėdžių salėje buvo sugrąžintas Teisės ir teisėtvarkos komitetui tobulinti. Beje, komitetas jau trečioje įstatymo projekto redakcijoje tokios nuostatos neatsisako, bet vis labiau išplėtoja jos reglamentavimą.

Kartu su anksčiau minėtu įstatymo projektu svarstomas lydimasis **Civilinio kodekso 2.18, 2.19, 2.27, 3.8, 3.18, 3.24, 3.37, 3.66, 3.138, 3.139, 3.140, 3.142, 3.143, 3.144, 3.145, 3.147, 3.152, 3.157, 3.167, 4.255 straipsnių pakeitimo ir 3.19, 3.20, 3.21, 3.22, 3.23, 3.25 straipsnių ir trečiosios knygos VIII dalies pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas** (Nr. XIP-2018), kuriuo keičiamas straipsnis, įtvirtinantis sąlygas lyties keitimui. Šiuo metu galiojanti nuostata nustato, jog teisę mediciniu būdu pakeisti savo lytį, jeigu tai mediciniškai įmanoma, turi bet kuris nesusituokęs pilnametis asmuo, tokią prašymą išreiškęs raštu. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto parengtoje trečiojoje įstatymo projekto redakcijoje numatoma, jog teisę mediciniu būdu pakeisti savo lytį, jeigu tai mediciniškai įmanoma, turi tik asmuo, kuriam diagnozuotas transseksualumas ir kuris buvo gydomas ne mažiau kaip dvejus metus, o lyties pakeitimas atliekamas sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka. Seimo narys R. J. Dagys pateikė pasiūlymą, kuriuo siūlo Lietuvos Respublikoje uždrausti lyties pakeitimą mediciniu būdu (skiriant vaistinius preparatus ir (ar) atliekant chirurgines intervencijas) ir numatyti, kad civilinės būklės įrašai dėl užsienyje arba iki šio įstatymo įsigaliojimo datos Lietuvos Respublikoje atlikto lyties pakeitimo mediciniu būdu būtų keičiami tik įstatymo nustatyta tvarka. Kartu su pagrindiniu įstatymu šis įstatymo projektas buvo grąžintas iniciatoriams, t. y. Teisės ir teisėtvarkos komitetui tobulinti.

Po gudria „anti-diskriminacine“ manipuliacija – klasta, menkinanti šeimą!

Seimo narė M. A. Pavilionienė ir jos visuomeninis padėjėjas M. Kluonis inicijavo ir 2012-02-15 pateikė **Lygių galimybių įstatymo pakeitimo įstatymo projektą** (Nr. XIP-4088), kuriuo siekiama įtvirtinti draudimą diskriminuoti asmenis dėl jų šeiminių padėties ir fizinės išvaizdos. Projekto rengimo argumentacija dviprasmiška, nes gudriai supainiojama susiejant tai, kas iš esmės skiriasi – nesusituokę ir turintys daug vaikų įvardijami kaip atsiduriantys nepalankesnėje padėtyje, o susituokę ir bevaikiai – kaip atsiduriantys palankesnėje padėtyje. Draudimas diskriminuoti dėl šeiminių padėties įpareigotų valstybę dvių asmenų nesusituokusių porą traktuoti vienodai kaip ir sutuoktinius. Taigi, sutuoktinių statusas netektų jokios reikšmės, nes tas pačias teises valstybė privalėtų suteikti ir nesusituokusiems asmenims. *(Atkreipiame dėmesį, kad jokie Europos Sąjungos teisės aktai nenumato tokio diskriminacijos pagrindo kaip šeiminių padėties!)*

Atsižvelgiant į šiuos argumentus, taip pat į tai, kad „Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog konstitucinis visų asmenų lygybės principas nepaneigia to, kad įstatyme gali būti nustatytas nevienodas (diferencijuotas) teisinis reguliavimas tam tik-

rų asmenų kategorijų, esančių skirtingose padėtyse, atžvilgiu“ (LRKT 2013-02-22, Nr.102/2010)“, Seimo narys R. J. Dagys pasiūlė išbraukti iš Lygių galimybių įstatymo pakeitimo įstatymo projekto diskriminaciją dėl šeiminių padėties. Seimo nariai M. Adomėnas ir L. Kazlavickas atkreipė dėmesį, kad jau dabar Civilinis kodeksas ir kiti įstatymai santuoką sudariusiems asmenims taiko specialias teises ir pareigas, kylančias iš santuokos sudarymo ir grindžiamas tuo, kad sutuoktiniai sudarydami santuoką kuria šeimos teisinius santykius bei laisva valia prisiima atitinkamas pareigas. Jie pasiūlė tiesioginės diskriminacijos pripažinimo išimtį atvejams, kai įstatymuose nustatyta santuoką sudariusiems asmenims taikyti skirtingas teises ir pareigas.

Pagrindiniu šiam įstatymo projektui svarstyti paskirtas Žmogaus teisių komitetas (pirm. L. Talmont) 2014 m. gegužės 7 d. įvykusiame posėdyje nepritarė Seimo nario R. J. Dagio pateiktam pasiūlymui. Komiteto išvadoje teigiama, kad diskriminacijos dėl šeiminių padėties pagrindui pritarė Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2013 m. birželio 12 d. išvadoje, o ES teisės aktai neužkerta kelio valstybėms narėms išlaikyti arba įvesti aukštesnio lygio asmenų apsaugą. Taip pat nepritarta ir Seimo narių M. Adomėno bei L. Kazlavicko pasiūlymui tvirtinant, kad kiekvienas nevienodo elgesio arba teisių diferenciacijos pateisinimas turi būti teisėtas, motyvuotas, objektyviai pagrįstas, nes, priešingu atveju, pažeistų Konstitucijos 29 str. įtvirtintą visų asmenų lygybės principą.

DĖKOJAME JUMS už aktyviai išreikšiamą Jūsų poziciją, už Jūsų asmeninius laiškus Seimo nariams, už Jūsų keliamus klausimus susitikimuose su politikais, už nevyriausybinių organizacijų, kurių nariais esate, kreipimusis į institucijas, valstybės vadovus; dėkojame Jums ir už tai, kad stebite politikų veiklą, neleidžiate jiems užmiršti pagrindinio jų veiklos tikslą – tarnauti savo Tėvynės piliečiams. Būkime ir toliau budrūs bei pilietiškai aktyvūs, juk mes visi kartu galime daug nuveikti, kad gyvenimas Lietuvoje taptų dar saugesnis ir geresnis!

**Šeimų ir vaikų ateitis – ne tik politikų,
bet ir mūsų valioje!**

Artuma
Katalikiškas mėnraštis šeimai

šeimos | institutas

Apžvalga parengta VšĮ *Caritas* leidyklai „Artuma“ bendradarbiaujant su VšĮ „Šeimos institutas“. Nuo Jūsų reakcijų ir pageidavimų priklausys, ar tokia apžvalga toliau bus rengiama, kokia ji bus, o gal ji turėtų tapti periodine (ir išeiti, pvz., prieš prasidedant kiekvienai Seimo sesijai, ar kasmet, ar pan.?). Atsiliepiamus ir pasiūlymus rašykite redakcija@artuma.lt ir institutas@seimos.org. Tad laukiame Jūsų minčių ir pasiūlymų – nelikite abejingi.

www.artuma.lt, www.seimos.org

**Drauge kurkime
saugią savo
vaikų ir šeimų ateitį!**

Praejusiais metais Lietuvoje jau šeštąjį kartą atliktas Pilietinės galios tyrimas atskleidė, jog mūsų žmonių pilietinė galia vis dar tebėra menka ir auga labai lėtai. Tyrėjai pastebi, kad Lietuvos gyventojai retai įsitraukia į politinių partijų veiklą, kreipiasi į politikus ar teisinėmis priemonėmis siekia apginti viešąjį interesą, dalyvauja demonstracijose, mitinguose ir pan.

Nors didžiausią politinę galią mes vis dar priskiriame Prezidentui, Seimo nariams, valdininkams, verslininkams, žiniasklaidai, bet po truputį pozityviaja linkme kinta mūsų visuomenės požiūris į savo pačių pilietinę galią. O kuo daugiau įtakos jaučiamės turį savo valstybėje, tuo demokratiškesnė yra politinė sistema ir tuo stipresnė pilietinė visuomenė.

Akivaizdu, kad suvokti, kas vyksta Seime ar Vyriausybėje, kokie ir kodėl yra rengiami įstatymai bei kiti teisės aktų pakeitimai ar papildymai, kaip vyksta jų svarstymas – nėra paprasta, nes tai reikalauja ne tik tam tikrų žinių, bet ir nemažai laiko.

Taigi, norėdami padėti Jums išlikti pilietiškai aktyviems, prasidedant naujam politiniam sezonui „Artuma“ bendradarbiaudama su Šeimos institutu parengėme šią apžvalgą. Ja siekiame atkreipti Jūsų dėmesį į Seime svarstomus teisės aktus, kurie gali būti svarbūs šeimos gyvenimui ir gyvybės kultūrai puoselėti.

Nelikime abejingi, kuomet mūsų išrinktieji sprendžia mūsų šalies, mūsų šeimų ir mūsų vaikų ateities reikalus!

Šeima sukurama sudarant santuoką ir natūraliai kyla iš tėvystės bei motinystės!

LR Konstitucijos 38 str. papildymo ir pakeitimo įstatymo projekto (Nr. XIIP-1217) tikslas – Konstitucijoje aiškiai įtvirtinti, kad šeima kyla iš santuokos, kuri yra laisvas vyro ir moters susitarimas, ji taip pat kyla iš motinystės ir tėvystės. Šį pasiūlymą 2013-11-15 pateikė net 107 Seimo nariai, tad lengviau yra suskaičiuoti tuos likusius 34, kurie nepritaria šiam šeimos sąvokos turinio atskleidimui pagrindiniame valstybės dokumente.

Kodėl reikia tokio pakeitimo? Šiuo metu galiojančiuose įstatymuose šeimos sąvokos yra skirtingos, tad nėra ko stebėtis, kad šeimos politika Lietuvoje yra nesėkminga. Konstituciniame Teismui išaiškinus, kad svarbiausia yra „santykių turinys, o ne forma“, tapo neabeišku, kokia šeima yra mūsų valstybės pamatas – meilės ir įsipareigojimo susieti vyras ir moteris, ar emocijų prieraišumo siejami asmenys? Kai santuoka nuvertinama, lyg ji būtų vienas iš daugelio neprivalomų šeimos kriterijų, vis dažniau pasinaudojama galimybe prisiimti mažiau įsipareigojimų ir atsakomybės bei gauti daugiau teisių ir paramos.

Deja, šio Konstitucijos pakeitimo svarstymo procedūros kelia pagrįstų įtarimų apie sąmoningą jo vilkinimą. Projektas pateiktas Seimo posėdyje 2013-12-10, svarstymas paskirtas IV (2014 m. pavasario) sesijoje, bet jis taip ir neįvyko. Pagrindiniu komitetu šiam projektui svarstyti Seimas paskyrė Teisės ir teisėtvarkos komitetą (pirm. J. Sabatauskas). Šis komitetas inicijavo Seimo valdybos kreipimąsi dėl išvados į Vyriausybę (Premjeras A. Butkevičius). Vyriausybė iki rugpjūčio pabaigos negalėjo apsispręsti, nors Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (ministrė A. Pabedinskienė) Vyriausybės išvados projektą parengė dar vasarį. Ministerijos parengtas Vyriausybės išvados projektas kito, tačiau pagrindinė mintis – nepritari 107 Seimo narių siūlomoms Konstitucijos 38 straipsnio pataisoms – visuomet išliko. Galutiniame variante nepritariama, kad Konstitucijoje „iš esmės būtų įtvirtinti tik du pagrindai, kuriems esant asmenų junginys būtų pripažįstamas ir saugomas valstybės kaip šeima, tai yra šeima, sukurta sudarius santuoką, ir šeima, kylanti iš motinystės ir tėvystės“.

Simonas Balint nuotrauka

giama, kad taip nuo galimos diskriminacijos ginami kiti visuomeniniai dariniai, pavyzdžiui, kartu gyvenantys asmenys, neužregistravę santuokos ir neturintys vaikų. (Priminsime, kad Vyriausybės išvada yra rekomendacinio pobūdžio Seimo nariams, tad ji nesukuria teisiųjų kliūčių keisti Konstituciją.)

38-ojo straipsnio pataisas taip pat pavesta apsvarstyti Seimo Konstitucijos komisijai (buv. pirminkė R. Šalaševičiūtė). 2014 m. kovo 19 d. įvykusiame komisijos posėdyje buvo nutarta ne priimti sprendimą dėl įstatymo projekto, bet surengti konferenciją. 2014 m. birželio 4 d. įvyko numatytoji konferencija „Šeimos samprata Lietuvos Respublikos teisės aktuose“. Po konferencijos ir po paskutinio posėdžio (2014-06-18), kuriame svarstytas minimas įstatymo projektas, praėjus trims mėnesiams Konstitucijos komisijos išvada dar nėra pateikta.

Kol nebuvo Vyriausybės ir vis dar nėra Konstitucijos komisijos išvadų. Teisės ir teisėtvarkos komitetas negali imtis šio klausimo svarstymo. O kol nėra pagrindinio komiteto išvados, negalimas klausimo svarstymas Seimo plenarinių posėdžių salėje. Dėl tokios situacijos 2014 m. balandžio 29 d. 22 Seimo nariai kreipėsi į Seimo pirmininkę, Ministrą Pirmininką ir Seimo frakcijas sunerimę dėl, jų nuomone, vilkinamos Konstitucijos 38 straipsnio pataisos. Pasirašiusieji kreipimąsi prašė imtis visų priemonių, kad Seimui būtų kuo skubiau pateikta Vyriausybės išvada dėl Konstitucijos 38 straipsnio pataisos ir vyktų tolesnė šio projekto svarstymo procedūra Seime. Deja, į šiuos paraginimus nebuvo sureaguota ir klausimas Seimo pavasario sesijoje nebuvo svarstytas nė karto.

Priminsime, kad Konstitucijos stabilumą garantuoja griežtai nustatytos jos keitimo sąlygos:

„Sumanymą keisti ar papildyti Lietuvos Respublikos Konstituciją turi teisę pateikti Seimui ne mažesnę kaip 1/4 (35) visų Seimo narių grupę arba ne mažiau kaip 300 tūkstančių rinkėjų.

Konstitucijos pataisos dėl kitų Konstitucijos skirsnių turi būti svarstomos ir dėl jų balsuojama Seime du kartus. Tarp šių balsavimų turi būti daroma ne mažesnę kaip trijų mėnesių pertrauka. Įstatymo projektas dėl Konstitucijos keitimo laikomas Seimo priimtu, jeigu kiekvieno balsavimo metu už tai balsavo ne mažiau kaip 2/3 (94) visų Seimo narių.

Nepriimta Konstitucijos pataisa Seimui iš naujo svarstyti gali būti teikiama ne anksčiau kaip po metų.“ (147–148 Konstitucijos straipsniai)

Seime du kartus. Tarp šių balsavimų turi būti daroma ne mažesnę kaip trijų mėnesių pertrauka. Įstatymo projektas dėl Konstitucijos keitimo laikomas Seimo priimtu, jeigu kiekvieno balsavimo metu už tai balsavo ne mažiau kaip 2/3 (94) visų Seimo narių.

Tėvai yra pagrindiniai vaiko vertybinių nuostatų ugdytojai!

Švietimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymą (Nr. XIIP-1684), kuriuo siekiama sustiprinti tėvų (globėjų, rūpintojų) vaidmenį švietimo procesuose; juo taip pat siekiama į vienį sistemą integruoti sveikos gyvensenos programas; 2014-06-17 pateikė grupė Seimo narių (V. Stundys, R. J. Dagys, A. Dumčius, A. Patackas, L. Dmitrijeva, R. Baškiene, P. Urbšys, M. Zasčiurinskas, E. Žakaris, E. Vareikis, A. Dumbrava, V. Aleknaitė-Abramkienė, V. Juozapaitis, K. Starkevičius).

Simonas Balint nuotrauka

Kodėl reikia šitokio pakeitimo? Konstitucijoje įtvirtinta „tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti“ (38 str.). Civilinio kodekso trečiojoje knygoje „Šeimos teisė“ įtvirtinta, kad „tėvai turi teisę ir pareigą auklėti savo vaikus ir yra atsakingi už savo vaikų auklėjimą ir vystymą, privalo rūpintis savo vaikų sveikata, jų dvasiniu ir moraliniu ugdymu bei atlikdami šias pareigas turi pirmumo teisę prieš kitus asmenis“. Toks svarbus tėvų vaidmuo įtvirtintas svarbiausiuose Lietuvos teisės aktuose. Tačiau švietimo įstatyme numatytas vienas iš švietimo tikslų iki šiol įtvirtina, kad būtent švietimo sistema turi „išugdyti kiekvienam asmeniui vertybines orientacijas, leidžiančias tapti doru, siekiančiu žinių, savarankišku, atsakingu, patriotiškai nusiteikusi žmogumi“. Tai reiškia, kad tėvai, jų net neatsiklausus, yra „išlaisvinti“ nuo savo pareigos būti pagrindiniais vaiko vertybinių nuostatų ugdytojais ir visa tai yra perėmusi švietimo sistema.

Svarstymas numatytas artėjančioje Seimo V (rudens) sesijoje. Pagrindiniu komitetu paskirtas Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas (pirm. A. Pitrenienė), papildomai svarstys Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas (pirm. V. Bukauskas).

Vaiko teisė būti atsiranda nuo pradėjimo momento!

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (VTAPĮ) 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (Nr. XIIP-606(2)), siekdami, kad būtų išsaugota pradėta gyvybė sukuriant tam reikalingą infrastruktūrą, 2013-06-27 pateikė grupė Seimo narių (R. J. Dagys, R. Baškiene, A. Dumbrava, R. Tamašunienė, J. Kvetkovskij, A. Patackas, M. Zasčiurinskas, V. Stundys, P. Urbšys). Įstatymo projekte norima įtvirtinti nuostatą, kad vaiko teisė būti sveikam atsiranda jau nuo pradėjimo momento. Iki šiol įstatymai tokios teisės negarantuoją.

Pagrindiniu komitetu šiam projektui svarstyti paskirtas Socialinių reikalų ir darbo komitetas (pirm. K. Miškinienė). Jo siūlymu Seimo valdyba paprašė Vyriausybės pateikti išvadą dėl šio įstatymo projekto. 2013 m. gruodžio 18 d. Ministro Pirmininko A. Butkevičiaus vadovaujama Vyriausybė nutarė nepritari VTAPĮ 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui. Papildomi komitetai šiam projektui svarstyti yra paskirti Teisės ir teisėtvarkos komitetas (pirm. J. Sabatauskas) bei Sveikatos reikalų komitetas (pirm. D. Mikutienė). 2014-07-09 vykusiame Sveikatos reikalų komiteto posėdyje buvo nuspręsta grąžinti šį įstatymo projektą iniciatoriams patobulinti. Teisės ir teisėtvarkos komitetas išvadų dėl šio įstatymo projekto dar nepateikė, nors preliminarai šio projekto svarstymo Seimo posėdyje data buvo paskirta 2013-11-19. Primename, kad pagrindinis komitetas negali svarstyti įstatymo projekto, kol neapsvarstė papildomas komitetas. Tokiu būdu pastarasis gali stabdyti priėmimo procedūrą.

Kiekvienas vaikas turi prigimtine teisę turėti tėvą ir motiną!

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo papildymo 7 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas (Nr. XIIP-473) ir **Civilinio kodekso 3.3 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas** (Nr. XIIP-472), kuriuos 2013-04-18 pateikė grupė Seimo narių (R. J. Dagys, R. Baškiene, R. Tamašunienė, A. Dumbrava, V. Kravčionok, B. Bradauskas, Z. Žvilkienė, A. V. Patackas, V. Gailius, V. Aleknaitė-Abramkienė, E. Vareikis, M. Adomėnas, S. Jovaiša, I. Degutienė, K. Starkevičius, D. Jankauskas, P. Gražulis, V. Stundys). Projektas numato, kad kiekvienas vaikas turi prigimtine teisę į tėvą ir motiną, kylančią iš lyčių skirtingumo bei motinystės ir tėvystės tarpusavio papildomumo.

Ko siekiama šiuo pakeitimu? Atkreipti dėmesį, kad visaverčiam vaiko vystymuisi yra svarbus tiek tėvo, tiek motinos vaidmuo. Tėvas ir motina (ar įtėvis ir įmotė) vienas kito nepakeičia, tačiau vienas kitą papildo tėvystės ir motinystės prigimčiai unikaliu būdu. Nors valstybė visais atvejais negali garantuoti, jog kiekvienas vaikas turės tėvą ir motiną, tačiau valstybės institucijos, sprendžiančios su vaiku susijusius klausimus, turi paisyti šios pamatinės vaiko teisės bei prigimtinio intereso ir dirbtinai neatimti iš vaiko galimybės turėti tėvą ir motiną.

Socialinių reikalų ir darbo komitetas paskirtas pagrindiniu komitetu projektui Nr. XIIP-473 svarstyti. Papildomu komitetu šiam projektui svarstyti paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas. Projektui Nr. XIIP-472 svarstyti pagrindiniu komitetu paskirtas Teisės ir teisėtvarkos komitetas, o papildomu – Socialinių reikalų ir darbo komitetas.

Dėl abiejų įstatymų projektų Seimo Valdyba paprašė Vyriausybės išvados ir dėl abiejų Ministro Pirmininko A. Butkevičiaus vadovaujama Vyriausybė pasisakė nepritarianti siūlomoms pakeitimams.

Papildomas Socialinių reikalų ir darbo komitetas (pirm. K. Miškinienė) 2014 m. gegužės 28 d. posėdyje nepritarė Teisės departamento, Europos teisės departamento ir Vyriausybės išvadoms dėl Civilinio kodekso 3.3 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto ir nutarė siūlyti Seimo paskirtam pagrindiniam komitetui pritari iniciatorių pateiktam įstatymo projektui. Iki šiol nei kaip pagrindinis, nei kaip papildomas Teisės ir teisėtvarkos komitetas (pirm. J. Sabatauskas) savo išvadų nepateikė, nors abu įstatymų projektus buvo numatyta svarstyti Seimo posėdyje III (rudens) sesijoje, t. y. dar 2013 m.

Žmogaus gyvybė prasideda ir turi būti saugoma nuo pat pirmosios akimirkos!

Gyvybės prenatalinėje fazėje apsaugos įstatymo projektą (Nr. XIIP-337) 2013-03-10 pateikė grupė Seimo narių (Z. Jedinskij, L. Talmont, R. Tamašunienė, J. Narkevič, V. Kravčionok, J. Kvetkovskij, K. Daukšys, M. Mackevič ir A. Patackas), atsižvelgdami į tai, kad Lietuvoje vis dar nėra įstatymo, saugančio gyvybę prenatalinėje fazėje. Pasak įstatymo projekto rengėjų, dėl aiškaus apibrėžimo, kad žmogaus gyvybė prasideda prenatalinėje fazėje, stokos, susiklostė tokia padėtis, kai nėštumo, ypač iki 12 savaitės, nutraukimas neturi jokių teisiųjų ir moralinių pasekmių. Tai šiandien vienas iš veiksnių, lemiančių žemą visuomenės moralinį lygį ir kritišką demografinę situaciją. Įstatymo projekte įvesti pagrindiniai

gyvybės prenatalinėje fazėje apsaugos principai – tai konstatavimas, kad **žmogaus gyvybė prasideda nuo moters apvaisinimo** ir kad visi klausimai, susiję su gyvybės prenatalinėje fazėje apsauga, turi būti sprendžiami teikiant **prioritetą vaiko prenatalinėje fazėje teisėms**, išskyrus 2 atvejus:

- 1) kai nėštumas gresia nėščios moters gyvybei ar sveikatai;
- 2) kai yra pagrįstų įtarimų, jog nėštumas atsirado dėl nusikalstamų veikų.

Kadangi įstatymo projektas sulaukia gausių reakcijų tiek iš pritariančiųjų, tiek ir iš nepritariančiųjų, tai jo svarstymas užsitsės ir Seimo nariai A. Dumčius, M. Adomėnas bei R. J. Dagys pasiūlė pakeisti įstatymo įsigaliojimo datą iš 2014 m. sausio 1 d. į 2016 m. sausio 1 d.

Seimo nariai M. Adomėnas ir L. Kazlavickas pateikė pataisas šiam įstatymo projektui, siūlydami koreguoti pagrindus nėštumo nutraukimui, apibrėžti ir įvesti krizinio nėštumo sąvoką, privalomo konsultavimo paslaugą bei užtikrinti prevencinių priemonių taikymą pasitelkiant nevyriausybinės organizacijas.

Šiomis pataisomis siekiama įtvirtinti, kad žmogaus, kurio gyvybę reikia saugoti ir kurio gerovę reikia užtikrinti, pradžia yra apvaisinimo akimirka. Tad svarstant apie sąlygas, kurioms esant galima nutraukti nėštumą, būtina svarstyti ne tik moters pasirinkimo teisę, bet ir vaiko teisę į gyvybę. Įstatymo pataisomis taip pat siekiama užtikrinti, kad

Allano Korap nuotrauka

kūdikio besilaukianti moteris, jei reikia, gautų tinkamą ir kvalifikuotą pagalbą, kad abortas nebūtų vienintelė galima išeitis iš krizinės situacijos. Tam yra numatomos privalomos konsultacijos pareiškus norą nutraukti nėštumą, septynių dienų laukimo periodas nuo privalomos nėštumo konsultacijos iki nėštumo nutraukimo. Įstatyme taip pat siūloma ypatingą dėmesį skirti ir prevencinei – lytinio ugdymo sričiai, taip pat būtinybei bendradarbiauti su šioje srityje dirbančiomis nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiant užtikrinti veiksmingą vaiko gyvybės prenatalinėje fazėje apsaugą.